

Postmottak@kd.dep.no

Vår ref.:
08/2520-4
Løpenr.:
1194/09

Saksbehandler:
Snorre Bråthen
Tlf. dir.innvalg:
77 66 62 02

Arkiv:
A50 SAKSARKIV
Deres ref.:

Dato:
16.01.2009

HØRINGSUTTALE TIL NOU 2008:18 - FAGOPPLÆRING FOR FREMTIDEN

./ Vedlagt oversendes med dette Tromsø maritime skole sin høringsuttalelse til ovennevnte NOU.

Med vennlig hilsen

Snorre Bråthen
rektor

HØRINGSUTTALELSE PÅ KARLSENUVALGET – NOU 2008:18 FAG- OG YRKESOPPLÆRINGEN I FREMTIDEN

Det er ingen som kan være mye uenig i de tiltakene som er skissert, men det kan lett fremstå som mange gode ønsker. Særlig for en del tiltak hvor det er uttrykt at de skal kunne gjennomføres uten at det fører til økte utgifter. For noen områder er dette selvsagt riktig, men for andre vil det være umulig uten økte ressurser.

I høringsuttalelsen har vi gitt noen generelle kommentarer til kapitlene, og gitt kommentarer på de foreslåtte tiltakene som vi har innsigelse til. Der hvor vi ikke har kommentert er vi enten enige i tiltakene eller vi har ikke kommentert dem fordi de ikke direkte er under vårt ansvar som skole.

I avsnitt 6.2 viser utvalget til tiltak som skal bidra til raskere omstilling i samfunnet og vi har følgende kommentarer:

Vi er glad for at utvalget foreslår å pålegge fylkeskommunen å kartlegge utstyrssituasjonen på skolene med sikte på å kunne oppgradere det til dagens standard, og at det også følges opp med økonomiske midler til å kjøpe inn nytt utstyr i henhold til det avdekte behovet.

På fagskolen innen maritime fag har vi de to siste årene oppgradert undervisningsutstyret for 3 millioner kroner. Fort å kunne tilfredstille dagens krav til opplæring innen dette området har vi behov for en oppgradering på ytterligere 8 millioner. Disse pengene finnes ikke i fylkeskommunen i dag. Det er derfor et særs viktig punkt utvalget har tatt opp. Skal vi kunne oppretteholde en kvalitativt god opplæring slik at vi opprettholder vår som sjøfartsnasjon, må staten tilføre økte midler til utstyr.

I avsnitt 6.3 drøfter utvalget at mange avbryter videregående opplæring, og vi har følgende kommentarer:

Utfordringen for en del elever fra grunnskolen er at de ikke har en faglig progresjon/faglig nivå som gjør at de er på riktig nivå i forhold til å få en full sluttkompetanse i videregående opplæring. Spørsmålet blir da om en allerede når de startet på videregående skole skal lage en plan hvor målet er å få en spesialkompetanse innenfor et mindre område av læreplanen. For å få dette til må skolen og opplæringskontor/lærebedrifter ha et tett samarbeid for å få til et fleksibelt løp ved bruk av skolens og lærebedriftens kompetanse / infrastruktur. Utfordringen med å gi et slikt tilbud er at alle midlene til skolene, ca 80%, er bundet opp i lærerressurser og derved er vanskelig å frigi til slike individuelle løp. Det må derfor være mulig for skolene å ha noen fri midler som tilføres skolen, og som en i sammen med opplæringskontorene kan bruke på individuelle løp som nevnt ovenfor. En kan regne med at ca 20 % av elevkullet består av elever som trenger individuelle løp som nevnt ovenfor.

I tillegg er det som det nevnes i utvalgets innstilling stort frafall etter vg2, ved at mange ikke får lærekontrakt. Erfaringen viser at mange av de som ikke får lærekontrakt er av en kategori som lærebedriftene vurderer ikke har gode nok holdninger i forhold til det å være arbeidstaker, slik at de ikke ser det som formålstjenlig å gi dem lærekontrakt. Det er viktig at skolen ikke bare vektlegger det faglige, men også vektlegger det å forholde seg til etiske normer og verdier. Ved Tromsø maritime har vi innenfor Kulde og varmpumpeteknikk etablert et godt samarbeid med bransjen og opplæringskontor. De møtes to ganger i året for å planlegge gjennomføring av prosjekt til fordyping, går igjennom kompetansemålene for å se om en har operasjonalisert kompetansemålene slik at de er i forhold til dagens yrke. Dette har resultert i at en næringen også bidrar med undervisningsutstyr og kompetanse ved at de tar del i undervisningen innenfor spesielle områder som de har spesiell kompetanse på. Vi har også et slikt samarbeid på andre fagområder, men ser at vi kan utvikle dette enda mer for å få til

kvalitativt og faglig godt opplæringstilbud. Med bakgrunn i våre erfaringer støtter vi utvalgets innstilling om å at det må etableres forpliktende møteplasser mellom skole og bransjer/bedrifter.

Vi støtter utvalgets innstilling om at fellesfagene må yrkesrettes. Det vil være til hjelp for lærerne om det utarbeides veiledninger for hvordan dette kan gjøres i de enkelte fagene, men det er like mye snakk om organisering og samarbeid lærerne i mellom om undervisningen. Den store utfordringen innenfor arbeidstidsavtalen for lærerne er å få tid til å samarbeide om undervisningen og felles intern kompetanseheving. Vi støtter derfor særmerknaden fra Marit Schönberg.

Utvalget problematiserer forholdet mellom skoleplasser og lære-plasser. Vi støtter utvalgets forslag om å opprette flere kryssløp slik at den enkelte får større fleksibilitet i det videre valget mot sluttkompetanse. Dette bør være mulig siden utdanningsprogrammene gir en mye bredere kompetanse enn tidligere.

Tiltak

Utvalget foreslår at alle skoler bør ha tilbud om ungdomsbedrift.

- *Vi har gode erfaringer med å bruke dette som metode, men mener det også viktig at en ikke bare ser på dette som den eneste metode for å kunne gi en god opplæring. Et mangefold av metoder er viktig for å kunne gi en god tilpasset opplæring for alle*

Utvalget foreslår at forsøksordningen med praksisbrev videreføres, og at den, etter råd fra de faglige rådene, utvides til flere fag og fylkeskommuner. Etter at ordningen er evaluert, bør det tas stilling til om ordningen skal formaliseres.

- *Vi ser det som viktig at det gis et strukturert tilbud som også har legitimitet i arbeidslivet som gjør at elever som ikke oppnår fullfagkompetanse, gis et tilbud slik som praksisbrev. Vi støtter forslaget med å evaluere ordningen bla i forhold til om dette fører til at eleven får jobb innen det området de har utdannet seg til, altså om praksisbrevet har legitimitet i arbeidslivet.*

Utvalget foreslår at ett av konkurransekriteriene ved offentlige innkjøp skal være at tilbyderne deltar i opplæring innenfor fag- og yrkesopplæringen.

- *Vi støtter forslaget*

Utvalget foreslår at det utarbeides klare forskrifter om mål og oppgaver for utdannings- og yrkesrådgiverarbeidet. Rådgivertjenesten må være en del av skolens oppgave, og rådgiveren må ha en rolle som bidrar til at kollegiet og avdelingslederen settes i stand til å gi råd og bidra i karriereveiledningen.

- *Vi støtter dette forslaget*

Utvalget foreslår at dagens rådgivingsressurs dobles.

- *Vi ser at behovet for rådgivingstjenesten har vært, og er økende særlig på det sosialpedagogiske feltet og er glad for at utvalget foreslår å doble rådgivingsressursen*

Utvalget foreslår at lærlingene gis rett til å benytte skolens yrkes- og sosialpedagogiske rådgivertjeneste etter tegnet lærekontrakt.

Det er viktig å se hele opplæringsløpet under ett og det er derfor viktig at lærlinger også har mulighet til å bruke tjenesten.

I kapittel 6.4 drøfter utvalget muligheten for å bygge videre på fag- eller svennebrev og har følgende forslag:

Vi støtter utvalgets vurderinger om fagskolen, at dette er en karrierevei for de som starter på en yrkesfaglig utdanning, og at dette tilbudet skal være gratis i likhet med høgskeletilbud uavhengig hvilke fagområde du tar utdanning innenfor. Det er også viktig som utvalget sier, at utdannelsen gir uttelling slik at en kan bygge videre på denne kompetansen på universitet og høgskeleliv.

Tiltak

Utvalget foreslår at faglig spesialisering som ikke kan finne sin plass innenfor dagens videregående opplæring, som hovedregel skal gis som tilbud i fagskolen.

- *Vi ser det som viktig at elevene etter at de har fått fagbrev har mulighet til å fordype seg i faget, og at dette bør skje som en del av fagskolens tilbud.*

Utvalget mener at staten bør etablere ett eget råd for fagskeleutdanning. Rådet bør fortløpende vurdere kompetansebehovet i arbeidslivet, og gi råd om hvilke utdanningstilbud i fagskele som bør få offentlig støtte. Rådet bør samarbeide med SRY, de faglige rådene og de nasjonale utvalgene for fagskeleutdanning.

- *Vi er ikke enig i forslaget fordi arbeidslivet i Norge er både mangfoldig, og utfordringene i regionen er forskjellig. Det er viktig å se kompetansebehovet i region i sammenheng med utviklingen i region. Vi mener derfor at tilbudet i regionen må bestemmes av fagskelestyret, og at styret må være sammensatt slik at det dekker de fleste bransjene. Fagskolen bør finansieres med et tilskudd fra staten på antall elever pr. år, for det tilbudet som fagskelestyret har bestemt ut fra regionens behov.*

Utvalget foreslår å bygge ut Y-veien til flere fagområder.

- *Vi ser det som viktig at det er mulig, i tillegg til å fordype seg i faget på fagskolen, også gi mulighet får å få godskrevet kompetansen sin, og bygge videre på denne inn i Høgskele. Dette er viktigere en at alle blir studieforbereid, fordi vi mener det er viktig at det er yrket som blir vektlagt og at et slik forslag kan føre til at fokuset blir flyttet til fellesfagene.*

I kapittel 6.6 drøfter utvalget tiltak som skal bidra til kvalitetsutvikling i fag- og yrkesopplæringen og vi har følgende kommentarer:

Opplæringsloven pålegger utdanningsinstitusjoner å ha et kvalitetsikringsssystem for å sikre kvaliteten på opplæringen på et bestemt nivå. Det er krevende for hver enkelte skole å utvikle, og ikke minst vedlikeholde et kvalitetsikringsssystem. Ved Tromsø maritime skole har vi over flere år hatt et kvalitetsikringsssystem, og ser at det kreves forholdsvis store ressurser for å vedlikeholde, og sørge for at det fungerer i hele organisasjonen. Dersom en skal drive et profesjonelt kvalitetsarbeid som også inkluderer skolens HMS-system, interne og eksterne kvalitetsrevisjoner, samt vedlikehold og drift av skolens avvikssystemer må det avsette en stillingsressurs på ca 60%.

I kapittel 6.7 drøfter utvalget situasjonen for lærere og instruktører i fag- og yrkesopplæringen og har følgende forslag:

Generelt mener vi at det ikke er den faglige kompetansen hvor lærerene har størst behov for kompetansepåfyll. Dette kan i tilfelle skje jevnlig ved at en har systemer, som nevnte tidligere, hvor bransjer og skoler møtes for å gjennomgå og oprasjonaliser kompetansemålene. Der hvor lærere har

størst behov for kompetansepåfyll er mer i forhold til metodikk for å kunne variere undervisningen, her under hvordan en kan utnytte IKT i opplæringa. Vi har ikke vurdert instruktørens behov for kompetanse. Dersom, som det står i utvalgets innstilling, ikke skal legges noen føringer som gjør at fylkeskommunen må avsette mer penger til kompetanseheving vil det ikke være noe økt satsing slik utvalget ønsker. Et annet problem har hittil vært at det har vært vanskelig å få tak i lærere til å undervise på en del yrkesfag slik at det har vært vanskelig å frigi lærere til kompetanseheving. Dette har gjort det særlig vanskelig å få til hospiteringsordninger, fordi også næringslivet innenfor disse yrkene mangler arbeidskraft. Ellers er vi av den formening at for en del yrkesfag er viktig med jevnlig hospitering for å kunne følge med og holde seg oppdatert på det nye som skjer i yrket.

I kapittel 6.8 drøfter utvalget behovet for forskning og dokumentasjon om fag- og yrkesopplæringen og har følgende forslag:

Vi ser viktigheten av å styrke forskningsfeltet på dette området, og ser det som særs viktig det utvalget skriver om at forskningen må tilrettelegges slik at aktørene innenfor fag- og yrkesopplæringen kan ta resultatene i bruk. Vår erfaring er at det er et fåtall forskningsinstitusjoner som kjenner fagutdanningskulturen og derved kan legge opp forskningen og formidle denne til aktørene innen dette feltet.

Tiltak

Av de foreslåtte tiltakene mener vi at de tiltakene som vi har listet opp nedenfor er de viktigste, særlig forslaget om hospitering syntes vi er viktig fordi vi da kan vi lære av hverandre, av likesinnede som har prøvd ut nye metoder/organisering opplæringen.

- Det etableres forskernettverk på feltet fag- og yrkesopplæring finansiert av Norges forskningsråd eller Utdanningsdirektoratet.
- Utdanningsdirektoratet lager en årlig statusrapport om fag- og yrkesopplæring med bistand fra dokumentasjonssenteret og forskere på feltet.
- Utvalget foreslår at det etableres tilskuddsordninger for hospitering for elever, lærlinger, lærere og instruktører slik at flere får delta, og at hospiteringen kan skje også i land utenfor EU. Ordningene bør omfatte lærlinger som vil hospitere i en utenlandsk enhet i den lærebedriften de har kontrakt med.